

OBIM, STRUKTURA I STRAH OD KRIMINALITETA U SUBURBANOJ SREDINI (STUDIJA SLUČAJA OPĆINA VOGOŠĆA)

Izvorni naučni rad

Kenan KAPO

Sažetak

Inspiracija za rad i problem(i) koji se radom oslovljava(ju): Suburbana područja kao predmet istraživanja su relativno slabo zastupljena u domaćoj literaturi. Uloga i povezanost zvaničnih podataka o kriminalitetu i onih dobivenih kriminološkim istraživanjima, a koji se bave srodnim fenomenima, kao što je strah od kriminaliteta, rijetko su istraživani.

Ciljevi rada (naučni i/ili društveni): Opisati i objasniti povezanost stvarnih razina kriminaliteta mjerenih statistikama zvaničnih organa i alternativnih podataka o kriminalitetu.

Metodologija/Dizajn: U radu je primijenjen klasični deskriptivni pristup u prikupljanju podataka dobivenih ispitivanjem. Za analizu obima i strukture kriminaliteta koristila se sekundarna analiza izvještaja o radu relevantnih organa.

Ograničenja istraživanja/rada: Istraživanjem se nije vršila direktna komparacija sa stanjem kriminaliteta i strahom od kriminaliteta između suburbanih i urbanih sarajevskih općina, čime bi se pružili interesantni uvidi u moguće razlike. Margina pogreške od skoro 6 posto odražava se na preciznost i valjanost dobivenih rezultata.

Rezultati/Nalazi: Tipičnu suburbanu općinu u Kantonu Sarajevo, Vogošću, ne opterećuje ista razina problema sa kriminalitetom kao što je to slučaj sa drugim općinama. Najznačajniji uticaj na strah od kriminaliteta stanovnika Općine Vogošća imaju neki korelati fizičke i društvene ranjivosti. Slaba prisutnost znakova fizičke i društvene dezorganizacije odražava se na niske razine straha od kriminaliteta.

Generalni zaključak: Potencijal zajednice u prevenciji kriminaliteta ne smije se ignorisati. Potrebno je iskoristiti nalaze istraživanja za kreiranje adekvatnih programa prevencije.

Opravedanost istraživanja/rada: Teorija susjedske kontrole, kao jedna od ekoloških teorija, u nekim svojim postavkama je testirana istraživanjem. Njene važnije tvrdnje o uticaju obilježja zajednice na stvarne razine kriminaliteta i strah od istoga su potvrđene.

Ključne riječi

kriminalitet, strah, društvena dezorganizacija

UVOD

Statistikom kriminaliteta smatraju se podaci koje prikupljaju državni organi, uglavnom policijski i pravosudni, o krivičnim djelima i izvršiocima, koji se redovno objavljuju i služe kao zvanični pokazatelji obima i strukture kriminaliteta (Göppinger, 1976; McLaughlin i Muncie, 2001). Prve državne statistike o kriminalitetu izrađene su u Francuskoj u ranom devetnaestom vijeku. Uslijedila je Engleska, te početkom dvadesetog vijeka Sjedinjene Američke Države. Na razvoj statistika kriminaliteta snažno je uticao pozitivizam, naročito Durkheim u skladu sa svojim razmišljanjima o potrebi izučavanja društvenih činjenica kao i svih drugih činjenica –objektivno i nepristrasno (Ignjatović, 2009). Danas većina država izrađuje i javno publicira podatke o kriminalitetu. Rasprave o obimu i strukturi kriminaliteta usko su vezane za pitanja kako na najbolji način mjeriti kriminalitet i pogotovo kakva je valjanost dobivenih podataka. Uobičajeno je da se zvanične statistike kriminaliteta smatraju glavnim izvorima sekundarnih podataka o kriminalitetu.

Statistike kriminaliteta obično sadrže podatke o djelima i počiniteljima, kao i pojedinim fazama postupka, kako od samoga počinjenja djela i njegove registracije od državnih organa, preko istražne i faze optuženja, do faze izvršenja krivičnih sankcija. Tako velik broj informacija o kriminalitetu, sadržan u statistikama, često se upotrebljava, ali i zloupotrebljava u kreiranju javnih politika i izvještavanju. Tako Jupp (1989) navodi primjer Engleske u kojoj je u periodu 1977-1987 godina udvostručen broj provalnih krađa, što je dovelo do poticaja za kreiranje programa susjedskog nadzora i drugih programa prevencije, pogotovo za kategorije stanovništva koje su ocijenjene ranjivim, poput starijih. Statističke informacije su također dovele do preusmjerenja policijskih resursa na pojedine oblike kriminaliteta, poput teških krađa, što je dovelo do povećanja stope otkrivenih i rasvijetljenih slučajeva. Pored ove očite uloge, statistike kriminaliteta imaju i neke druge. Tako, zvanične statistike kriminaliteta služe kao sredstva za uočavanje trendova kriminaliteta, kao i za uočavanje veza kriminaliteta sa drugim pojavama, kao što je nezaposlenost, te u konačnici za postavljanje i kreiranje kriminoloških teorija.

Statistike kriminaliteta nisu savršena mjera kriminalnoga ponašanja. McLaughlin i Muncie (2001) navode da su neki nedostaci zvanične statistike kriminaliteta u neregistriranju značajnoga dijela kriminaliteta, i to iz različitih razloga. Tako je moguće da je teško saznati za djelo (npr. porezna prijevара), čini se da nema žrtve (npr. stavljanje u promet opojnih droga), žrtva je bespomoćna (npr. zlostavljanje djeteta), žrtva nema povjerenja prema policiji (kod nekih manjinskih grupa ili pojedinih kategorija žrtava, kao što je silovanje), djelo se smatra trivijalnim (npr. krađa sitnog inventara sa posla, oštećenje tuđe stvari manje vrijednosti). Nakon što neko ponašanje koje ima obilježja kriminalnog postane poznato zvaničnim organima, različite okolnosti mogu uticati na odluku zvaničnih organa kako to ponašanje kvalificirati. Egzogene okolnosti također mogu uticati na nivo kriminaliteta, poput ekonomskih i političkih. Finansijska inflacija može biti razlogom povećanja vrijednosti oštećenih stvari, što može dovesti do dramatičnog

povećanja zvanično registriranog kriminaliteta u toj domeni (kao što je to bio slučaj u Engleskoj sedamdesetih godina prošlog vijeka). I promjene u prioritetima u radu policije, a što može imati veze sa finansiranjem policijskih agencija, također se mogu odraziti na nivo kriminaliteta.

Danas je uobičajeno da se govori o nekoliko stanovišta u pogledu značaja i uloge koju ima zvanična statistika kriminaliteta. Jedno je institucionalističko, i prema njemu statistike kriminaliteta nisu ništa drugo nego odraz individualnih i institucionalnih politika i praksi. Prema radikalnom stanovištu, kriminalitet, pravo i pravosudni sistem su ishodi i, prema tome, izrazi, određenih strukturalnih rješenja u određenim historijskim trenucima. Zvanične statistike kriminaliteta odražavaju obrasce kriminalizacije koja je u vezi sa strukturom društva: zbog toga je radnička klasa pre-zastupljena u statistikama, a zločini moćnika su potcijenjeni, uglavnom zbog toga što se ne smatraju kriminalnim ponašanjem u pravnom smislu, a pogotovo što su u stanju izbjeći i utjecati na otkrivačke i dokazne aktivnosti organa progona. Realističko stanovište smatra da su zvanične statistike dobra osnova za objektivno stanje o kriminalitetu, ali da nisu savršeni. Njih treba dopunjavati i korigovati, uglavnom putem istraživanja, naročito studijama samoprijavljene delinkvencije i viktimizacije (Jupp, 1989).

Viktimizacijske studije, kao alternativni način pregleda kriminaliteta, nastale su sredinom prošlog vijeka u Sjedinjenim Američkim Državama, da bi se vrlo brzo proširile na Evropu i postale naročito popularne tokom osamdesetih godina. Kao i druge tehnike ispitivanja, i viktimizacijske studije podrazumijevaju upotrebu reprezentativnih uzoraka iz populacije stanovnika neke cjeline, a sadržajno se bave iskustvima sa kriminalitetom tokom određenog perioda i da li se ista prijavljuju policiji. Njihova je temeljna svrha, dakle, sticanje predstave o tamnoj i sivoj brojci kriminaliteta (Jupp, 1989). Važan nalaz koji je proistekao iz viktimizacijskih studija je strah od kriminaliteta, pod kojim se obično podrazumijeva „negativna emocionalna reakcija prouzrokovana kriminalitetom ili simbolima koji se vežu uz njega“ (Doležal, 2009), odnosno „stanje straha i zabrinutosti izazvano uvjerenjem da je osoba u opasnosti od kriminalne viktimizacije“ (McLaughlin i Muncie, 2001). Strah od kriminaliteta bio je vrlo prisutna tema u kriminološkim istraživanjima zadnjih nekoliko decenija, uglavnom zbog snažne prisutnosti slike o kriminalitetu u medijima i javnim politikama (Farrall i Lee, 2008; Ferraro i LaGrange, 1987).

Konceptualizacija straha od kriminaliteta bitna je iz mnogo razloga. Ako se strah shvati kao „negativna emocionalna reakcija“, onda se teško može razlučiti strah od npr. tuge, ljutnje ili očaja kao posljedica kriminaliteta. Osim toga, prema nekim autorima, strah nije isključivo emocionalna reakcija, nego kombinacija kognitivnog (percepcija rizika) i emocionalnog (bojati se) (Doležal, 2009). Stoga su Ferraro i LaGrange (1987) napravili vrijedan napor da se strah kao emocija razluči od straha kao vrijednosti i procjene. U užem smislu, prema ovim autorima, strah se odnosi na emocije, a u širem, on obuhvata i zabrinutost oko kriminaliteta, te procjenu rizika za postajanje žrtvom kriminaliteta. U svim izloženim konceptima referentni okvir mogu biti kako osoba koja se ispituje, tako i cijela zajednica, te se razlikuju opća zabrinutost za kriminalitet ili lična netolerancija na kriminalitet, procjene rizika za kriminalnu viktimizaciju unutar društvene grupe u kojoj ispitanik djeluje ili za samoga ispitanika. Kako god mjereno, strah od kriminaliteta ima negativne efekte na život pojedinaca i grupa. Na individualnoj ravni, ograničava pojedinca u njegovim aktivnostima, izaziva osjećanja ranjivosti, uvjerenja da je „svijet postao nesigurno mjesto“, bespomoćnosti i frustracije. Garofalo (1979) navodi da je prema podacima američke nacionalne viktimizacijske studije skoro polovina ispitanika izjavilo da su ograničili svoje kretanje, pogotovo na područja na kojima se nisu nalazili ranije, zbog straha od kriminaliteta.

Postoji mnogo faktora koji se dovode u vezu sa strahom od kriminaliteta. Oni se kreću od demografskih karakteristika, znakova socijalne i fizičke dezorganizacije (npr. prisustvo beskućnika, smeće po ulicama, grafiti po zidovima stambenih objekata), medijske izloženosti kriminalitetu, isključivo socijalnih obilježja ispitanika, pa do socio-psiholoških korelata (Garofalo, 1979; Glasnović Gjoni, 2006; LaGrange, Ferraro, & Supancic, 1992; van der Wurff, van Staalduinen, & Stringer, 1989). Jedan od naročito korištenih je razvijen od strane Adri van der Wurffa, koji je izložen u nekoliko njegovih radova (van der Wurff, Stringer, & Timmer, 1986; van der Wurff i dr., 1989). Prema ovom modelu, strah od kriminaliteta povezan je sa četiri socio-psihološke komponente: atraktivnošću, lošom namjerom, moći i kriminalizirajućim prostorom. Atraktivnost se odnosi na stepen do kojeg ljudi percipiraju sebe i svoju imovinu kao atraktivnu metu ili žrtvu kriminalnih aktivnosti, loša namjera sa motivacijom drugih da naude ispitaniku, moć na samopouzdanje i osjećaj kontrole koji osoba ima prema mogućoj prijetnji ili napadu, a kriminalizirajući prostor na situaciju pogodnu za izvršenje krivičnog djela u očima moguće žrtve. Oslanjajući se na rad van der Wurffa i dr., Farrall, Dittton, Bannister i Gilchrist (2000) su razvili nešto modificiraniju koncepciju prediktora straha od kriminaliteta, koja je naročitu pažnju posvetila socio-demografskim faktorima straha od kriminaliteta. Ovaj model u prvi plan stavlja starost, spol, viktimizaciju u protekloj godini, vrijeme boravka na posljednjoj adresi, stambeni status, stepen obrazovanja, zaposlenost, strukturu domaćinstva, vankućne aktivnosti (rad, studij, i sl.) i zdravlje.

Suburbana područja su historijski imunija na probleme kriminaliteta nego urbana (Stahura i Sloan III, 1988). Neravnomjernost u raspodjeli kriminaliteta između urbanih i suburbanih zona veže se za različite faktore, kao što su postojanje privlačnih meta i žrtava, odsustvo čuvara, kao i motivirani počinitelji krivičnih djela. U suburbanim područjima koja nisu predmetom većih migracija, vlasti pokušavaju ograničiti „ulazak“ nepoželjnih osoba ili aktivnosti. No, to je vezano za bogatija suburbana područja, tako da je mogućnost kontrole kriminaliteta u direktnoj vezi sa ekonomskim aktivnostima lokalne zajednice. Relativno je malo studija koje se bave osobinama suburbanih područja i stvarne razine kriminaliteta, ali i straha od istog. Suburbana područja su obično manja, sa manjim brojem stanovnika, homogenija, što se može pozitivno odraziti na fizičke aktivnosti stanovnika, koje mogu imati preventivni efekt na kriminalitet. Tako je npr. Wood sa saradnicima (2008) zaključila da su suburbana područja pogodnija za šetnje i uopće kretanje stanovnika, što se pozitivno odražava na interakcije među ljudima, povećavajući osjećaj sigurnosti. Više vegetacije, koje se veže za suburbana područja, može djelovati smirujuće za stanovnike, a dobro njegovana pruža manje prilike za zaklon za potencijalne počinitelje (Foster, Giles-Corti, i Knuiman, 2010). Lavrakas (1982) je pokazao da je stanovanje u suburbanim područjima značajan prediktor straha od kriminaliteta. Osobe koje se presele iz urbanih područja u suburbana osjećaju se sigurnijim, što uglavnom korelira sa nižim stepenom prisutnosti znakova dezorganizacije u suburbanim sredinama, kao i objektivno manjim obimom kriminaliteta.

Iz izloženog se može zaključiti da su obim i struktura kriminaliteta u suburbanim područjima, mjereni putem zvanične statistike, ali i osjećaja sigurnosti, važna tema. Ona je u bosanskohercegovačkom kontekstu uopće slabo istraživana, a naročito na području Općine Vogošća, jedne sarajevske općine koja je iznimno rijetko oslovljavana u kriminološkim i društvenim istraživanjima. Da bi se ovaj nedostatak u spomenutim naučnim saznanjima smanjio, u radu će se izvršiti pregled podataka o kriminalitetu koji potiču iz policijskih statistika, ali i izložiti podaci o povezanosti pojedinih faktora sa osjećajem straha od kriminaliteta.

METODE ISTRAŽIVANJA

Istraživanje se, kako je naznačeno, odnosi na područje Općine Vogošća, kao sastavnog dijela organizacione strukture Kantona Sarajevo, čija površina pokriva 72 km², i udaljena je 6 km od centra grada. Ukupan broj naseljenih mjesta u općini Vogošća je 21 i ona su koncentrisana u 8 mjesnih zajednica. Naselja su se uglavnom formirala u dolinama rijeka Vogošće, Ljubine, Bosne, kao i uz važnije saobraćajnice, dok se samo manji broj naselja koja su se razvila na većim nadmorskim visinama. Može se reći da Vogošća u svojoj strukturi predstavlja autentičnu suburbanu općinu Kantona Sarajevo. Problem Vogošće kao vangradske ili suburbane općine Kantona Sarajevo, koja je u toku agresije i rata u BiH bila okupirano područje, ne korespondira sa sličnim općinama ovog najbogatijeg Kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine. Za razliku od većine drugih sarajevskih općina, u kojima država ne raspolaže sredstvima za planiranje razvoja grada, Vogošća uspijeva sačuvati veliki dio kapaciteta za kvalitetan razvoj i stvaranje ambijenta sigurnog življenja.

U dijelu rada koji se tiče policijskih evidencija kriminaliteta, korišteni su podaci Pete policijske uprave, jedne od organizacionih jedinica Uprave policije Kantona Sarajevo. Period na koji se odnosi izlaganje o zvaničnoj statistici kriminaliteta referira na sedam godina, i to od 2009. do 2016. godine. Za računanje stope kriminaliteta, korišteni su zvanični podaci Federalnog zavoda za statistiku (2015).

Za potrebe istraživanja, izvršeno je i anketiranje građana Vogošće metodom slučajnog uzorka o strahu od kriminaliteta. Uzorak je veličine 300 osoba, pri čemu su anketirani punoljetni stanovnici. Za tu priliku iskorišten je instrument koji je ranije izrađen za istraživanje stanja sigurnosti u Ljubljani, Beogradu, Zagrebu, Sarajevu, Skoplju i Prištini, a koji se temelji na operacionalizaciji straha od kriminaliteta i srodnih varijabli prema radu van der Wurffa i dr. (1989) i koji je opisan u radu Meško, Fallshore, Muratbegović i Fields (2008). Tehnika uzorkovanja bila je slučajnog hoda (eng. *random walk*), o kojoj je pisao Meško i dr., te Muratbegović i Memić (2012).

REZULTATI

a) Registrirani kriminalitet u Općini Vogošća

U tabeli 1. prikazani su obim i struktura prijavljene delinkvencije na području općine Vogošća. U prosjeku se godišnje registrira oko 280 krivičnih djela. Iz tabele se može zaključiti da je najmanje policijski registriranog kriminaliteta iz domena krvnih delikata sa smrtnim posljedicama i delikata protiv ustavnog poretka, a najviše imovinskih delikata. Tako su u posmatranom periodu registrirana dva pokušaja ubistva, a niti jedno svršeno. U prosjeku je godišnje bilo pet teških tjelesnih ozljeda, te osam lahkih. Tipično djelo protiv braka i porodice, nasilje u porodici, registrirano je u prosjeku u 27 slučajeva godišnje. Djela protiv javnog reda, poput nasilničkog ponašanja, relativno su rijetka, sa nešto više od deset slučajeva godišnje. Ubjedljivo najviše registriranih krivičnih djela je iz domena imovinskog kriminaliteta. U prosjeku su spomenuta registrirana u 175 slučajeva godišnje. Očekivano, najviše je teških krađa, sa u prosjeku 133 djela godišnje.

Tabela 1. Policijski registrirana krivična djela u Općini Vogošća

Krivično djelo	Godina						
	2009	2010	2011	2012	2014	2015	2016
Ubistvo							
Pokušaj ubistva			2				
Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti					1		1
Teška tjelesna ozljeda	5	4	9	7	2	7	5
Lahka tjelesna ozljeda	10	11	6	6	7	1	1
Ugrožavanje sigurnosti	19	36	22	37	13	21	23
Nasilje u porodici	24	37	22	22	28	30	24
Krađa	24	43	33	27	17	35	48
Teška krađa	151	141	111	121	139	150	225
Pokušaj teške krađe	8	4	1	5	5	0	0
Razbojništvo	3	3	3	8	6	7	8
Iznuda		3	1	4	4		
Pokušaj iznude					1		
Izazivanje opće opasnosti	6	3	6	5	5	6	5
Nesavjesno čuvanje pasa i drugih opasnih životinja	2	1	1	4	4	1	
Sprječavanje službene osobe u vršenju službene radnje	1	1		1	1		
Napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti	2	1	2			2	1
Nasilničko ponašanje	9	9	12	12	11	16	15
UKUPNO	264	297	231	259	244	283	356

Ako se izloženi podaci dovedu u vezu sa brojem stanovnika u Općini Vogošća i izračunaju stope kriminaliteta, dobije se nalaz da se stopa kreće od nešto više od 900 djela na 100.000 stanovnika u 2014. godini, do 1348 u 2016. godini. Najmanje je djela iz oblasti napada na ustavni poredak (prosječna stopa od 4 delikta na 100.000 stanovnika godišnje), a najviše ponovo iz oblasti imovinskog kriminaliteta (u prosjeku 110 djela na 100.000 stanovnika godišnje).

U tabeli 2. nalaze se podaci o izvršiocima spomenutih krivičnih djela.

Tabela 2. Prijavljeni izvršioци krivičnih djela u Općini Vogošća

Krivično djelo	Godina						
	2009	2010	2011	2012	2014	2015	2016
Ubistvo							
Pokušaj ubistva			3				
Izazivanje narodnosne, rasne i vjerske mržnje, razdora ili netrpeljivosti					1		
Teška tjelesna ozljeda	9	3	10	9	4	13	7
Lahka tjelesna ozljeda	8	9	4	3	3	1	2
Ugrožavanje sigurnosti	23	33	18	35	11	18	19
Nasilje u porodici	24	37	23	20	28	26	20
Krađa	30	21	22	16	13	18	17
Teška krađa	47	34	18	16	32	31	40
Pokušaj teške krađe	7			3	4		
Razbojništvo	3		1	7	2	7	2
Iznuda		3		1	1		
Pokušaj iznude							
Izazivanje opće opasnosti	9	2	4	2	4	10	4
Nesavjesno čuvanje pasa i drugih opasnih životinja	2	1	1	4	4	1	
Sprječavanje službene osobe u vršenju službene radnje	1	1		3	3		
Napad na službenu osobu u vršenju poslova sigurnosti	4	1	2			2	1
Nasilničko ponašanje	13	14	14	21	13	31	25
UKUPNO	180	159	120	140	123	156	137

Izloženi podaci ukazuju da su među počiniteljima krivičnih djela registriranih kod policijskih organa mjesno nadležnih za Općinu Vogošća najbrojniji oni koji čine imovinska krivična djela. Njih je ukupno registriranih 281, što je češće od svakog četvrtog počinitelja iz ukupne populacije počinitelja krivičnih djela u analiziranom periodu. Posmatrajući pojedinačna krivična djela, najviše je počinitelja teških krađa, koji su zabilježeni kao počinitelji gotovo svakog šestog krivičnog djela. Za njima se po učestalosti ističu i izvršioци nasilja u porodici, te ugrožavanja sigurnosti i krađe. Posmatrajući prosječne iznose za analizirani sedmogodišnji period, gotovo svaki drugi izvršioц krivičnog djela involvirao se u počinjenje imovinskog kriminaliteta, a svaki šesti na ugrožavanje sigurnosti ili nasilje u porodici.

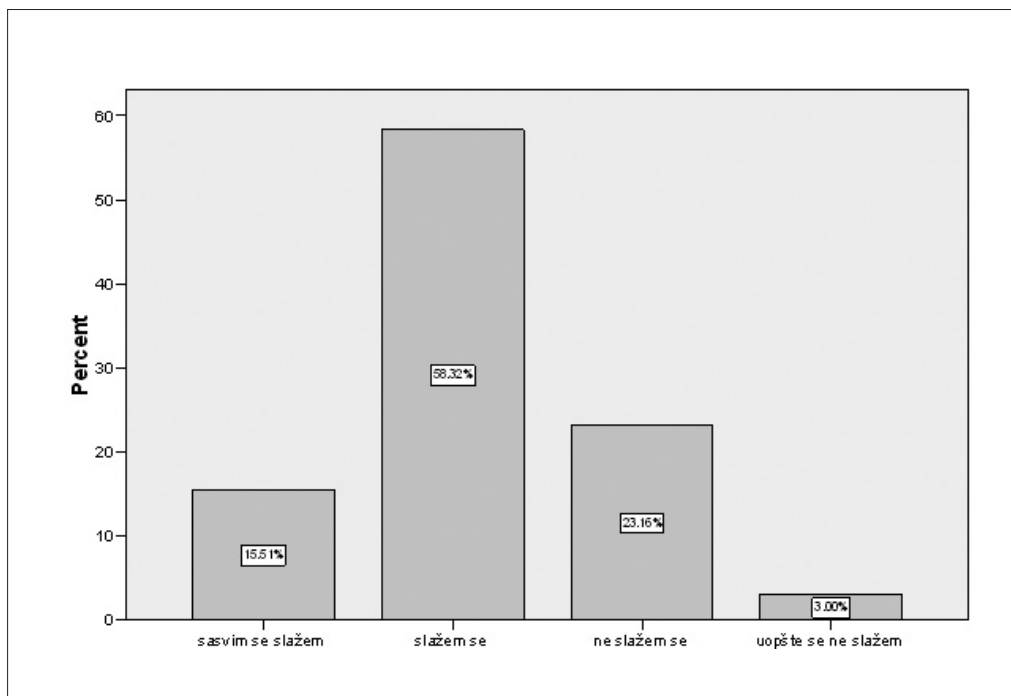
Ako se podaci o izvršioциma relativiziraju sa podacima o broju stanovnika, može se primijetiti da su stope za izvršioce upola manje nego za krivična djela. Takav se nalaz obično dovodi u vezu sa recidivnim izvršenjem krivičnih djela. Tako se stopa izvršioца kreće od 465 na 100.000 stanovnika u 2014. godini do više od 700 u 2009. godini. U prosjeku je to 561 izvršioц na 100.000 stanovnika godišnje. Blizu polovine prosječne stope odnosi se na počinitelje imovinskog kriminaliteta (oko 225), a visoke vrijednosti imaju i nasilje u porodici i ugrožavanje

sigurnosti (nešto manje od jedne petine prosječne stope počinitelja na 100.000 stanovnika za svako spomenuto djelo).

b) Sigurnost stanovništva u Općini Vogošća

Obilježja susjedstva u Općini Vogošća

Prema podacima iz uzorka vidljivo je da je prosječna dužina stanovanja na posljednjoj adresi u Općini Vogošća oko 15 godina, što nas može uputiti na činjenicu da se radi sa stanovništvom koje je poslije rata doselilo u ovu općinu. Interesantan je i podatak, koji kasnije može pomoći u interpretaciji nalaza, da je čak 74% uzorka prijavilo da na posljednjoj adresi živi kraće od 20 godina. Stoga je interesantan i sljedeći podatak (grafikon 1.) o povjerenju u susjedstvo, prema kojem 78% ispitanika izražava povjerenje u susjedstvo, dok petina ispitanika izražava neslaganje sa ovom tvrdnjom. Interesantno je i da u uzorku ispitanika, stav da „nema povjerenje“ ili ga „djelimično ima“ preovladavaju oni koji žive duže od 20 godina u ovoj općini.

Grafikon 1. Povjerenje u susjedstvo

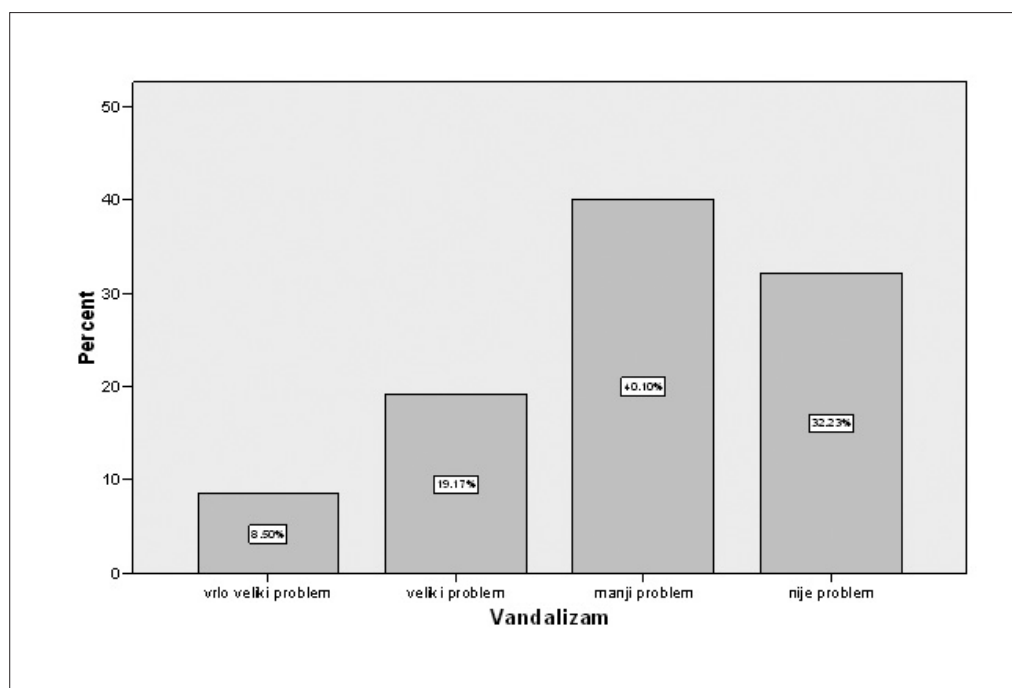
Interesantno je također da $\frac{1}{3}$ onih ispitanika koji „poznaju i sreću svakodnevno susjede“ živi manje od 20 godina u Vogošći.

Kada su u pitanju neke devijacije savremenih zajednica, poput grafita na fasadama zgrada ili nekim zidovima u naselju, stanovništvo Vogošće ne izražava pretjeranu zabrinutost jer samo 15% ispitanika smatra da je ovo problem koji zabrinjava u općini Vogošća. Nasuprot ovim poda-

cima u studiji CPRC (2011) o sigurnosti stanovništva u Općini Novi Grad čak 60% stanovništva je problem grafita ocijenilo kao gorući.

Samo 30% stanovnika Općine Vogošća smatra da grupe besposličarske omladine predstavljaju veliki problem u njihovim lokalnim zajednicama, dok prema spomenutoj studiji u Općini Novi Grad (CPRC, 2011), čak 80% stanovnika Općine Novi Grad smatra da grupe besposličarske omladine predstavljaju veliki problem u njihovim lokalnim zajednicama.

Prema mišljenju stanovnika Općine Vogošća, nešto manje od trećine ispitanika (30%) smatra da je vandalizam veliki problem, dok njih oko 40% smatra da je problem izražen, ali ne u velikoj mjeri. Tek svaki treći stanovnik općine smatra da vandalizam nije problem izražen u lokalnim zajednicama Općine Vogošća (Grafikon 2.).

Grafikon 2. Mišljenje ispitanika o prisutnosti vandalizma

Rezultati istraživanja pokazuju da svaki deseti stanovnik misli da su beskućnici veliki problem, dok 90% ispitanika to ne smatra izraženim problemom.

Problematika fizičkog obračuna u naseljima i uopćeno fizičkih napada koji za posljedicu mogu imati viktimizaciju građana općine, vrlo često je tema medija. U uzorku stanovnika Vogošće, čak 70% ispitanika je veoma uznemireno ovim pitanjem i smatra da su tuče skoro pa svakodnevnica, dok petina ispitanika (20%) ovo smatra problemom, ali i ne toliko izraženim. Interesantno je da samo 8% smatra da fizički napad ili tuča nije problem zajednice u kojoj žive. Kuriozitet je da u ovoj grupi preovladavaju starije osobe (iznad 55 godina), što bi se moglo protumačiti njihovom manjom kretnjom odnosno slabijom informiranošću u odnosu

na ispitanike sa suprotnim stavovima, što je vrlo slično pokazateljima i u Općini Novi Grad Sarajevo (CPRC, 2011).

Imajući u vidu da se žrtva može postati u bilo koje doba dana i na bilo kojem mjestu, stanovnici Vogošće su pitani da li postoje dijelovi općine koje smatraju najproblematičnijim, odnosno u koje dijelove nikada ne bi išli noću. 70% ispitanika smatra da postoje takvi dijelovi općine. S druge strane, stanovnici imaju relativno povjerenje u gradski prevoz, jer se rado i vrlo često voze istim prema gradskim općinama i samom centru grada. 40% ispitanika izbjegava prevoz noću u i iz Vogošće.

Skoro 90% ispitanika izbjegava nositi novac sa sobom, na području Općine Vogošća, dok svaki peti ispitanik prijavljuje da sa sobom nosi nešto čime bi se mogao odbraniti.

Prediktori straha od kriminaliteta

Pored deskriptivnih podataka, analizama je moguće pokazati šta to utiče na nesigurnost građana. Budući da se rad temelji na istraživanju van der Wurffa i dr. (1989) i Farrall i dr. (2000), iskazi kojima se mjeri strah od kriminaliteta u njihovim istraživanjima korišten je i ovdje. Kako navode van der Wurff i dr., namjera je da se predstave situacije koje je svako mogao iskusiti ili barem bez naročitih poteškoća zamisliti. Sve situacije namjerno imaju izvjesnu dozu ambivalencije. Niti u jednoj se direktno ne spominje neko zlo, nego je ostavljeno ispitanikovo percepciji da odredi radi li se o opasnosti ili ne. Nakon svakog scenarija postavljeno je pitanje koje ispitanika pita kako bi se osjećao/la u navedenoj situaciji. Ponuđeni odgovori predstavljeni su na skali stavova, i to: 1= vrlo nesigurno; 2 = prilično nesigurno; 3 = ne znam; 4 = prilično sigurno; 5 = vrlo sigurno. Sumiranjem ovih odgovora na postavljena pitanja iz navedenih šest scenarija kreirana je složena varijabla, koja je služila kao mjera straha od kriminaliteta (zavisna varijabla).

Kao nezavisne varijable uzete su sljedeće karakteristike stanovnika Vogošće:

- Koliko se često krećete noću sami unaokolo? - HOD NOĆU
- Da li ste vi vlasnik ili podstanar ovog stana / kuće? – VLASNIŠTVO
- Da li ste u stanju da prikupite 400€ za kratko vrijeme bez kredita u banci? – FINANSIJSKA SIGURNOST
- Da li posjećujete prijatelje koji žive u istom susjedstvu? – DRUŽENJE S PRIJATELJIMA
- Kako ocjenjujete sopstvenu fizičku kondiciju ako se uporedite sa „prosječnim čovjekom“? – KONDICIJA
- Kako ocjenjujete svoje zdravlje u poslednjoj godini? – ZDRAVSTVENO STANJE
- Koliko se često zaustavite i porazgovarate s ljudima u susjedstvu? – RAZGOVOR U SUSJEDSTVU
- Koliko često se družite sa ljudima u susjedstvu? – DRUŽENJE U SUSJEDSTVU.

Radi se o socio-demografskom modelu straha od kriminaliteta, kojega je razvio van der Wurff i dr. (1989), te modificirao Farrall i dr. (2000). Prema tom modelu, starije osobe, slabije obrazovane, ženskoga spola, koje žive u manjem domaćinstvu, manjeg učešća u vankućnim aktivnostima (npr. posao ili studij), manjeg kruga poznanika i slabijeg imovnog stanja imaju veću

vjerovatnoću osjećati se nesigurnije. Podaci iz standardne višestruke regresijske analize nalaze se u tabeli 3.

Tabela 3. Standardna višestruka regresija socio-demografskih obilježja na strah od kriminaliteta

	<i>B</i>	β
Da li ste vi vlasnik ili podstanar ovog stana / kuće?	-.331	-.041
Kako ocjenjujete sopstvenu fizičku kondiciju ako se uporedite sa prosječnim čovjekom?	.224	.044
Da li ste u stanju da prikupite 400€ za kratko vrijeme bez kredita u banci?	.794*	.207
Kako ocjenjujete svoje zdravlje u posljednjoj godini?	.797*	.144
Koliko često se družite sa ljudima u susjedstvu?	-.054	-.012
Koliko se često zaustavite i porazgovarate s ljudima u susjedstvu?	-.033	-.007
Da li posjećujete prijatelje koji žive u istom susjedstvu?	-.123	-.029
Koliko se često krećete noću sami unaokolo?	1.557*	.370

* $p < 0.001$.

Statistički značajan uticaj na strah od kriminaliteta imaju varijable koje se bave finansijskom situacijom ispitanika, njegovim zdravljem i kretanjem noću po susjedstvu. Promjena u sposobnosti ispitanika za jedan modalitet (od mogućih pet, pri čemu je najviša vrijednost „vrlo lako“) u skali koja mjeri finansijsku potentnost povećava sigurnost ispitanika za gotovo jedan podiok (od mogućih 30, pri čemu više vrijednosti ukazuju na veću sigurnost). Vrlo sličan nalaz odnosi se na subjektivno doživljeno zdravlje ispitanika. Najveću prediktorsku moć ima varijabla koja mjeri kretanje noću, i to na način da promjena u učestalosti kretanja ispitanika noću za jedan modalitet (od mogućih pet, pri čemu je najviša vrijednost „često“) povećava sigurnost ispitanika za jedan i po podiok (od mogućih 30, pri čemu više vrijednosti ukazuju na veću sigurnost).

DISKUSIJA

Ranije je naznačeno da se na području Općine Vogošća godišnje prosječno izvrši nešto manje od 300 krivičnih djela, u čijoj strukturi dominiraju imovinski delikti. U prosjeku je to oko hiljadu krivičnih djela na 100.000 stanovnika. Spomenuti broj djela u prosjeku izvrši 145 osoba godišnje, što čini više od 500 izvršioca na 100.000 stanovnika. Ako se ovi podaci dovedu u vezu sa ranijim istraživanjima koji se tiču općina u Kantonu Sarajevo, može se zaključiti da situacija u Općini Vogošća slična drugim sarajevskim općinama i povoljnija nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. U strukturi kriminaliteta u Općini Vogošća dominira imovinski kriminalitet, kao

što je to slučaj i u spomenutim teritorijalno-administrativnim cjelinama. Prema istraživanju Mujanović, Datzer i Budimlić (2012), prosječna stopa imovinskih delikata za Federaciju Bosne i Hercegovine na 100.000 stanovnika (doduše, za jedan drugi vremenski period) iznosi oko 700, što je šest puta više od prosjeka za Općinu Vogošća (oko 110). Analizirajući samo razbojništva, u Općini Vogošća zabilježi se godišnje oko 17 ovih djela na 100.000 stanovnika, što je, prema podacima CPRC (2011), gotovo šest puta manje nego za prosjek svih sarajevskih općina. Ako se podaci dovedu u nešto širi kontekst, Vogošća dobro stoji i u komparaciji na evropskom i globalnom nivou. Na evropskom nivou, naime, u prosjeku su u periodu 2009-2011., godine razbojništva zabilježena na nivou od preko 70 djela na 100.000 stanovnika (Aebi, i dr., 2014), a na području Općine Vogošća ta je brojka za isti period iznosila oko 11 djela na 100.000 stanovnika. Slična je situacija i sa krađama i većinom drugih imovinskih delikata. Podaci Heiskanena (2010) ukazuju da na globalnom nivou većina ekonomski razvijenih država ima stope razbojništava veće od onih u Vogošći (npr. Njemačka, Škotska, Engleska, Švicarska. Švedska preko 60), što vrijedi i za države u regiji (npr. Mađarska, Srbija, Slovenija, Hrvatska imaju stopu preko 30). Bosanskohercegovački prosjek (za 2006. godinu) iznosi oko 20. Sve spomenuto bez sumnje ukazuje da je sigurnosna situacija, izražena preko zvaničnih statističkih informacija nadležnih organa, u Općini Vogošća mnogo povoljnija nego u Evropi i svijetu, a u pogledu pojedinih krivičnih djela (npr. razbojništva), i u drugim sarajevskim općinama.

Analiza iskaza ispitanika iz primarno prikupljenih podataka ukazuje da velika većina živi više od deset godina na istoj adresi, koja činjenica je vjerovatno doprinijela stavu da uglavnom vjeruju susjedima. Tipični problemi urbane sredine, poput vandalizma, grupa mladih osoba koji vrijeme provode u dokolici, grafiti na zidovima, beskućnici, nisu naročito prisutni u Vogošći. Procen ti osoba koje su izjavile da znaci socijalne i fizičke dezorganizacije opterećavaju svakodnevnicu u Općini Vogošća višestruko su manji u komparaciji sa Općinom Novi Grad. Prema podacima CPRC (2011), procenti se za svaki pobrojani oblik dezorganizacije tamo kreću preko polovine svih ispitanika. Sličnu situaciju za sve sarajevske urbane općine navode Muratbegović i Memić (2012).

Prema rezultatima istraživanja predstavljenog u ovom radu, na strah od kriminaliteta statistički značajan uticaj vrše tek neki od elemenata socio-demografskog modela predstavljenih u Farrall i dr. (2000), i to finansijska situacija ispitanika, njegovo zdravlje i kretanje noću po susjedstvu. Istraživanja Farrall i dr. (2000) i Meško i dr. (2008) navode nalaz da je hodanje noću po susjedstvu (kao tzv. ponašajna manifestacija straha) jedan od značajnijih prediktora straha. U istraživanju Meško i dr. sličnost sa ovim istraživanjem sastoji se i u statistički značajnoj povezanosti finansijske situacije (ali ne i zdravlja) sa strahom od kriminalne viktimizacije, dok takvi nalazi nisu dobijeni u istraživanju Farrall i dr. U istraživanju van der Wurff i dr. (1989) u višestrukoj regresiji niti jedan od prediktora iz socio-demografskog modela nije imao statistički značajan uticaj na strah od kriminaliteta.

Uticaj obilježja zajednice na obim i strukturu kriminaliteta može se dovesti u vezu sa ekološkim teorijama o kriminalitetu. Začetnici ovih razmišljanja, Shaw i McKay, još su početkom prošlog vijeka primijetili da neka gradska područja imaju neuobičajeno i trajno visoke stope delinkvencije, nezavisno od rasnog i etničkog sastava stanovništva, a da je kod drugih obrnuta situacija. Tamo gdje je delinkvencija visoka, slabija je društvena kontrola usljed koje dolazi do slabljenja tradicionalnih društvenih vrijednosti, sa kojom u vezi je i visoka migracija (Konstantinović-Vilić, Nikolić-Ristanović, i Kostić, 2010). Na izloženim razmišljanjima Bursik i Grasmick su početkom

devedesetih godina dvadesetog vijeka razvili teoriju susjedske kontrole. Glavna teza ove teorije je da učestalost i kvalitet formalnih i neformalnih veza vodi efikasnoj susjedskoj društvenoj kontroli. Objašnjenje kriminaliteta i straha od istoga po ovoj teoriji kreće od teze da socioekonomska osnova zajednice utiče na njenu stabilnost i etničku i drugu strukturu. Siromašna susjedstva, naime, nisu atraktivna za nastanjivanje, a i u manjoj mjeri su sposobna oduprijeti se „navali“ migranata, te su etnički i na druge načine heterogenija. Snell (2001) je ovim razmišljanjima dodao i tezu da stabilnost i homogenost zajednice utiču na manifestacije dezorganizacije, koji utiče na primarne i sekundarne društvene veze. Veze će se naročito teže razviti ako je zajednica heterogena i nema interesa da se riješe zajednički problemi i postignu zajednički ciljevi. Dezorganizaciju Bursik i Grasmick smatraju ključnom za objašnjenje straha od kriminaliteta, i to iz nekoliko razloga. Učestalost i kvalitet društvenih veza povezana je sa oblicima kontrole (lične, lokalne i javne),¹ koje utiču na socijalizaciju. Ljudi u nestabilnim zajednicama imaju poteškoće razvijati intimnije veze sa prijateljima, a heterogenost utiče na širinu tih veza. Ljudi se neće upuštati u zaštitu osoba koje ne poznaju, niti će ih zanimati njihovo blagostanje. Socijalizacija, kao produkt društvene kontrole, ali i sama kontrola, prema ovoj teoriji najvažniji su faktori i stvarnih razina kriminaliteta i percipiranog straha od kriminaliteta.

Općina Vogošća ostvaruje prosječne rezultate u pogledu ključnih ekonomskih pokazatelja, barem za federalne bosanskohercegovačke prilike. Prema podacima Federalnog zavoda za programiranje razvoja (2016), Općina Vogošća ima stepen zaposlenosti stanovništva nešto ispod prosjeka za Federaciju Bosne i Hercegovine. Visina plata je u prosječnom rangi spomenutog entiteta. Takva socioekonomska osnova ne pruža razlog da se očekuje naročita društvena nestabilnost. Prema rezultatima istraživanja, stanovnici Općine Vogošća imaju višegodišnju historiju stanovanja na istoj adresi i vjeruju svojim susjedima. Znaci socijalne dezorganizacije, kao što su vandalizam, grupe mladih osoba koji vrijeme provode u dokolici i beskućnici nisu naročito izraženi na području općine Vogošća. Niti znaci fizičke dezorganizacije, poput grafita po zidovima, također nisu prisutni u značajnijoj mjeri. Na strah od kriminaliteta stanovnika Općine Vogošća čini se da najveći značaj imaju neki pokazatelji fizičke (zdravlje) i društvene (finansijsko stanje) individualne ranjivosti. Pošto je ranjivost povezana sa znacima dezorganizacije, koji nisu naročito zastupljeni u Vogošći, ni strah nije naročito izražen. Sve to, a u skladu sa tumačenjem LaGrange i dr. (1992) i Snell (2001) o susjedskoj kontroli i društvenoj dezorganizaciji, utiče i odražava se na razvijanje dobrih interpersonalnih odnosa sa prijateljima, susjedima, lokalnom i širom zajednicom, što preventivno djeluje na razinu kriminaliteta, ali i na osjećaj pripadnosti zajednici i zadovoljstva stanovnika.

Stvarne razine kriminaliteta i osjećaj straha od kriminaliteta čini se da na primjeru jedne suburbane sredine kao što je Općina Vogošća dobro korespondiraju. Opravdano je za zaključiti da problemi velikih gradskih sredina izraženi u većem obimu kriminaliteta i osjećaju bespomoćnosti, ranjivosti i nepovjerenja stanovnika nisu u istoj mjeri problemi suburbanih općina.

¹ Ličnom kontrolom se smatraju veze između prijatelja, lokalnom među institucijama zajednice, poput susjeda, škola, vjerskih objekata, a javnom sposobnost zajednice da priskrbi javna dobra i usluge izvan lokalne zajednice (npr. policija, zdravstvene i socijalne usluge) (Snell, 2001).

ZAKLJUČAK

Rad je pružio podršku za neke od teza često isticanih u kriminološkim teorijama, a koje se mogu svesti na tvrdnju da osobine zajednice utiču na razine kriminaliteta i strah od istoga. Snellovo (2001) stanovište da društvena struktura susjedstva, koja se bazira na stabilnosti i socioekonomskim prilikama, utiče na razine kriminaliteta zbog (ne)sposobnosti zajednice da održava društvenu kontrolu, potvrđeno je. Tvrdnja da strukturna obilježja zajednice utiču na znake društvene i fizičke dezorganizacije, koji mogu djelovati kao pokazatelji narušenih odnosa i nespremnosti za brigu o drugima, također ima osnova u predstavljenim podacima. Suburbana područja imaju manju vjerovatnoću razvijanja problema prisutnih u gušće naseljenim gradskim sredinama u pogledu obima kriminaliteta i straha od istoga.

Izloženi nalazi mogu poslužiti kao osnova za razmišljanja o izradi i implementaciji programa prevencije kriminaliteta i jačanja povjerenja građana kako u druge, tako i u državne organe. Za uspješno sprovođenje kriminalno-preventivnog programa od posebne važnosti je multidisciplinarni pristup i uključivanje raznih subjekata društva sa ciljem prevencije kriminaliteta. Osnovna ćelija za sprovođenje prevencije kriminaliteta u suburbanim zonama je lokalna vlast, njen prvi korak ka ostvarenju cilja je donošenje strategije kao i dugoročni i kratkoročni planovi za prevenciju kriminaliteta. Organizovanje koordinativnog tijela (organ lokalne vlasti koji vodi prevenciju kriminaliteta), kojeg se obično sastavlja od raznih subjekata, i putem kojeg bi se evaluirale preduzete mjere za određeni period, čini se kao dobro rješenje.

Na lokalnom nivou je poželjno uključiti što veći broj relevantnih subjekata koji mogu pridonijeti za efikasniju prevenciju kriminaliteta, npr., predstavnike policije, zdravstva, obrazovnih institucija, pravosuđa, nevladine organizacije, vjerske zajednice, biznis sektor, i dr.

LITERATURA

- Aebi, M., Akdeniz, G., Barclay, G., Campistol, C., Caneppele, S., Gruszczynska, B., . . . Killias, M. (2014). *European Sourcebook of Crime and Criminal Justice Statistics 2014*. Helsinki: European Institute for Crime Prevention and Control, affiliated with the United Nations (HEUNI).
- Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu (CPRC). (2011). *Analiza kriminaliteta na području Općine Novi Grad Sarajevo*. Sarajevo: Autor.
- Doležal, D. (2009). Razumijevanje straha od kriminaliteta. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 45 (2), 55-68.
- Farrall, S., & Lee, M. (2008). Critical voices in an age of anxiety. A reintroduction to the fear of crime. In M. Lee, & S. Farrall, *Fear of Crime. Critical voices in an age of anxiety* (str. 1-11). Abingdon: Routledge-Cavendish.
- Farrall, S., Bannister, J., Ditton, J., & Gilchrist, E. (1997). Questioning the measurement of the fear of crime: Findings from a major methodological study. *British Journal of Criminology*, 37, 657-678.
- Farrall, S., Ditton, J., Bannister, J., & Gilchrist, E. (2000). Social psychology and the fear of crime: Re-examining a speculative model. *British Journal of Criminology*, 40, 399-413.

- Federalni zavod za programiranje razvoja. (2016). *Socioekonomski pokazatelji po općinama u Federaciji Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Autor.
- Federalni zavod za statistiku. (2015). *Kanton Sarajevo u brojkama 2015*. Sarajevo: Autor.
- Ferraro, K. F., & LaGrange, R. L. (1987). The Measurement of Fear of Crime. *Sociological Inquiry*, 57 (1), 70-97.
- Foster, S., Giles-Corti, B., & Knuiman, M. (2010). Neighbourhood design and fear of crime: A social-ecological examination of the correlates of residents' fear in new suburban housing developments. *Health & Place*, 16, 1156–1165.
- Garofalo, J. (1979). Victimization and the fear of crime. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 16, 80-97.
- Glasnović Gjoni, V. (2006). Strah od kriminaliteta: obilježja spola i dobi. *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 13 (1), 171-187.
- Göppinger, H. (1976). *Kriminologie*. München: C. H. Beck.
- Heiskanen, M. (2010). Trends in police recorded crime. In S. Harrendorf, M. Heiskanen, & S. Malby, *International Statistics on Crime and Justice* (pp. 21-49). Helsinki: European Institute for United Nations Office on Drugs and Crime(UNODC).
- Ignjatović, Đ. (2009). *Metodologija istraživanja kriminaliteta*. Beograd: Pravni fakultet.
- Jupp, V. (1989). *Methods of Criminological Research*. New York: Routledge.
- Konstantinović-Vilić, S., Nikolić-Ristanović, V., & Kostić, M. (2010). *Kriminologija (četvrto izdanje)*. Beograd: Prometej.
- LaGrange, R. L., Ferraro, K. F., & Supancic, M. (1992). Perceived risk and fear of crime: Role of social and physical incivilities. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 29, 311–334.
- Lavrakas, P. J. (1982). Fear of Crime and Behavioral Restrictions in Urban and Suburban Neighborhoods. *Population and Environment*, 5(4), 242-264.
- McLaughlin, E., & Muncie, J. (2001). *The Sage Dictionary of Criminology*. London: Sage Publications.
- Meško, G., Fallshore, M., Muratbegović, E., & Fields, C. (2008). Fear of crime in two post-socialist capital cities – Ljubljana, Slovenia and Sarajevo, Bosnia and Herzegovina. *Journal of Criminal Justice*, 36, 546–553.
- Mujanović, E., Datzer, D., & Budimlić, M. (2012). Imovinski kriminalitet u Bosni i Hercegovini prema zvaničnim statistikama. *Kriminalističke teme*, XII (1-2), 1- 27.
- Muratbegović, E., & Memić, F. (2012). Perceived Neighbourhood Social Disorder and Attitudes toward Feeling Safe in Sarajevo. *Journal of Criminal Justice and Security*, 14 (4), 460-477.
- Snell, C. (2001). *Neighborhood structure, crime, and fear of crime: testing Bursik and Grasmick's neighborhood control theory*. New York: LFB Scholarly Publishing LLC.
- Stahura, J., & Sloan III, J. J. (1988). Urban Stratification of Places, Routine Activities and Suburban Crime Rates. *Social Forces*, 66 (4), 1102-1118.

- Van der Wurff, A., Stringer, P., & Timmer, F. (1986). Feelings of unsafety in residential surroundings. In D. Canter, C. Jesuino, L. Soczka, & G. Stephenson, *Environmental Social Psychology* (str. 135-148). Dordrecht: Kluwer.
- Van der Wurff, A., van Staalduinen, L., & Stringer, P. (1989). Fear of Crime in Residential Environments: Testing a Social Psychological Model. *The Journal of Social Psychology*, 129 (2), 141-160.
- Wood, L., Shannon, T., Bulsara, M., Pikora, T., McCormack, G., & Giles-Corti, B. (2008). The anatomy of the safe and social suburb: An exploratory study of the built environment, social capital and residents perceptions of safety. *Health & Place*, 14, 15-31.

THE VOLUME, STRUCTURE AND FEAR OF CRIME IN SUBURBAN AREAS (CASE STUDY MUNICIPALITY VOGOSCA)

Original Scientific Paper

Abstract

Research paper inspiration and problem(s) addressed: Suburban areas as a subject of research are relatively poorly represented in domestic literature. The function and the connection between official criminality data and criminological investigations that deal with related phenomena, such as the fear of criminality, have rarely been investigated.

Research paper objectives (scientific and/or social): Describe and explain the correlation of the actual levels of criminality measured by statistics of official bodies and alternative criminality data.

Methodology/Design: A classic descriptive approach in the collection of data obtained by investigation was applied in this paper. The secondary analysis of the report on the work of the relevant bodies was used to analyze the scope and structure of criminality.

Limitations of research/paper: The research did not include a direct comparison of the state of criminality and the fear of criminality between suburban and urban municipalities in Sarajevo, which would provide an interesting insight into possible differences. The margin of error of almost 6 percent is reflected on the precision and validity of the results obtained.

Results/Findings: A typical suburban municipality in Sarajevo Canton, Vogošća, is not burdened by the same level of problems with criminality as is the case with other municipalities. The most significant impact on the fear of criminality of the

residents of Vogošća municipality has some correlations of physical and social vulnerabilities. The low presence of physical and social disorganization signs reflects on low levels of fear of criminality.

General Conclusion: The potential of the community in criminality prevention should not be ignored. Research findings should be used in the creation of adequate prevention programs.

Justification of research /paper: The theory of neighbor control, as one of the ecological theories, has been tested by the research in some of its settings. Some of the most important statements of this theory on the influence of community features on the actual levels of criminality and the fear of it have been confirmed

Key words: criminality, fear, social disorganization.

Podaci o autoru

Kenan Kapo rođen u Sarajevu gdje je završio Osnovnu i srednju školu. Diplomirao i magistrirao na Fakultetu za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije u Sarajevu. U periodu od 2012. do 2013. godine zaposlen u MUP-u Kantona Sarajevo na različitim radnim mjestima i to: inspektor za organizovani kriminal, inspektor za opšti kriminalitet, inspektor za krvne i seksualne delikte, inspektor za imovinski kriminalitet, zamjenik komandira policijske stanice i komandir policijske stanice. Završio više desetina stručnih obuka, seminara i edukacija iz oblasti sigurnosnog sistema. U periodu od 2013. do 2015. godine obavljao dužnost direktora KPZ PT Sarajevo. Trenutno obavlja dužnost direktora Federalne agencije za upravljanje oduzetom imovinom.

E-mail: kkapo-ak@fkn.unsa.ba.